

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 699 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และเล็กมาก ของทุก ๆ จังหวัด ได้จำนวน 322 คน

1.2 ครู ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และเล็กมาก ได้จำนวน 377 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดความเข้าใจ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ถ้ามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพราชการ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีลักษณะ เป็นแบบ เลือกตอบ (Multiple Choices)

แบบวัดความเข้าใจนี้สร้างขึ้นโดย ศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และ ผลงานวิจัย จากเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ โดยจัดทำเป็น หัวข้อโครงสร้าง แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ในโครงสร้าง แล้วจึงนำมาสร้างเป็นแบบวัดความเข้าใจ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำ หลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) จำนวน 40 ฉบับ ปรากฏว่าแบบวัดความเข้าใจมีความเชื่อมั่น 0.84

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางไปส่งและเก็บรวบรวมแบบวัดความเข้าใจ ด้วยตนเองทุกจังหวัด โดยประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ของแต่ละจังหวัด ปรากฏว่าได้รับแบบวัดความเข้าใจกลับคืนและสมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 646 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.41

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่า ร้อยละ

ตอนที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test หากพบความแตกต่างก็ทดสอบ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ

1.1 ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี มีอายุราชการต่ำกว่า 11 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู

2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู เมื่อวิเคราะห์ความเข้าใจตามระดับคะแนนความถูกต้อง สรุปผลได้ดังนี้

ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากที่สุด ในหมวด ความหมายของการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา แผนงานและโครงการทางการนิเทศการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษา กิจกรรมทางการนิเทศการศึกษา เทคนิคและทักษะทางการนิเทศการศึกษา

ส่วนความสำคัญ ความจำเป็น และจุดมุ่งหมายทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมาก และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจในระดับน้อย

2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู เมื่อวิเคราะห์ความเข้าใจตามเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน สรุปผลได้ดังนี้ คือ

2.2.1 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา พบว่า ทั้งผู้บริหาร และครูมีความ เข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู ปรากฏว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารมีความ เข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจเป็นรายหมวด พบว่า ผู้บริหารกับครูมีความ เข้าใจแตกต่างกันทุกหมวด กล่าวคือ เกี่ยวกับความหมายของการนิเทศการศึกษาและหลักการนิเทศการศึกษา ผู้บริหาร มีความ เข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเกี่ยวกับความสำคัญ ความจำเป็น และจุดมุ่งหมายทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความ เข้าใจมากกว่าครูอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 ด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครู มีความ เข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู ปรากฏว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารมีความ เข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจเป็นรายหมวด พบว่า ผู้บริหารมีความ เข้าใจในหมวดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการนิเทศศึกษามากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.3 ด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูมีความ เข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู ปรากฏว่า ผู้บริหารมีความ เข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อ เปรียบเทียบความ เข้าใจเป็นรายหมวด พบว่า ผู้บริหารมีความ เข้าใจในหมวดกิจกรรมทางการ นิเทศศึกษามากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.4 ด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครูมีความ เข้าใจในระดับมาก และ เมื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู ปรากฏว่า มีความ เข้าใจไม่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ความ เข้าใจตาม เนื้อหาทั้ง 4 ด้านดังกล่าว สรุปได้ว่า โดยส่วนรวม ผู้บริหารมีความ เข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากกว่าครูทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา

2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจมากกว่าผู้บริหารและครูเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและด้านบุคลากรทางการนิเทศศึกษามากกว่าผู้บริหารและครูเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจในด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากกว่าผู้บริหารและครูเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มอายุมีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่า มีความเข้าใจไม่แตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน

2.5 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามอายุราชการ พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มอายุราชการมีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่า โดยส่วนรวมมีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในแต่ละด้าน พบว่า ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ และด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มอายุราชการระหว่าง 11-15 ปีกับกลุ่มอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี มีความเข้าใจมากกว่ากลุ่มอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี

2.6 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูจำแนกตาม
วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มวุฒิการศึกษามีความเข้าใจในระดับมาก และเมื่อ
เปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบมีความเข้าใจไม่แตกต่างกันทั้งโดย
ส่วนรวมและเป็นรายด้าน

2.7 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตาม
ขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในทุกขนาดโรงเรียนมีความเข้าใจในระดับ
มาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่า มีความเข้าใจไม่
แตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ในระดับมากทุกด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานวิจัยของรติพร สุภรัตน์ (2528 :จ)
ซึ่งศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถม
ศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี และรายงานวิจัยของเรวดี ปัญจะโรทัย (2529 : ง)
ซึ่งศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเทศบาล
รายงานวิจัยทั้งสองเรื่อง พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับ
มาก แสดงให้เห็นว่า การนิเทศการศึกษาซึ่งมีวิวัฒนาการจากแนวคิดเดิม คือ การกำกับติดตาม
ตรวจสอบและควบคุม ไปสู่แนวความคิดใหม่ในปัจจุบัน คือ การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจสอดคล้อง
กับแนวคิดในปัจจุบันมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้มองเห็นความ
สำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา จึงได้พยายามเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่บุคลากรในสังกัด และสนับสนุนให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษา
ต่าง ๆ ดำเนินการจัดการนิเทศการศึกษาภายในหน่วยงานของตน โดยเฉพาะสำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้วางโครงการดำเนินงานหลายโครงการในปีงบประมาณ
2527-2528 ในจำนวนโครงการเหล่านี้ มีโครงการที่สำคัญสองโครงการ คือ โครงการ
ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารการประถมศึกษาและโครงการปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งสอง

โครงการนี้ได้มีโครงการฝึกอบรมผู้บริหารและครูสอนทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการนิเทศการศึกษาด้วย อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น

นอกจากนี้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้พยายามพัฒนาศาสตร์ทางการนิเทศ การศึกษาอย่างจริงจัง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับ อุดมศึกษาแห่งแรกที่เปิดสอนสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรในระดับปริญญาโทบัณฑิต โดยเปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 เป็นต้นมา และในปี 2528 มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ เปิดสอนสาขาหลักสูตรและการนิเทศการศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิตอีกแห่งหนึ่ง จากความ พยายามของสถาบันการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ศาสตร์ทางการนิเทศการศึกษาแพร่หลายในทุก ระดับ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษาในปัจจุบัน ได้พยายามพัฒนาการ จัดการนิเทศการศึกษาให้เป็นระบบและสอดคล้องกับแนวคิดในปัจจุบันมากขึ้น

จากความร่วมมือในการพัฒนาและเผยแพร่ศาสตร์ทางการนิเทศการศึกษาลดจนการ ให้ความสำคัญโดยจัดให้มีการนิเทศการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นี้เอง ที่มีส่วนทำให้บุคลากรในระดับโรงเรียน คือ ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการ นิเทศการศึกษามากขึ้น

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาระหว่างผู้บริหารกับครู

จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจ มากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า มีความ เข้าใจแตกต่างกันทุกหมวด กล่าวคือ หมวดความหมายของการนิเทศการศึกษาและหลักการ นิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหมวด ความสำคัญ ความจำเป็น และจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่า ครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานวิจัยของรติพร สุภีรัตน์ (2528: 174) พบว่า ผู้บริหารกับครูมีความเข้าใจในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครู

2.2 ด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวด พบว่า หมวดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานวิจัยของรติพร สุภีรัตน์ (2528: 174-175) พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูในด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากรายงานวิจัยของเรวดี บัญจะโรทัย (2528: 214-215) พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจในด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษามากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวด พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูในหมวดกิจกรรมทางการนิเทศการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่จากรายงานวิจัยของรติพร สุภีรัตน์ (2528: 169) และเรวดี บัญจะโรทัย (2529: 209) ซึ่งศึกษาในลักษณะเดียวกัน พบว่า ผู้บริหารกับครูมีความเข้าใจในด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารกับครูมีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของรติพร สุภีรัตน์ (2528: 141) และเรวดี บัญจะโรทัย (2529: 209) พบว่า ผู้บริหารกับครูมีความเข้าใจในการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ และรายงานวิจัยที่สอดคล้องกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามากกว่าครูทุกด้าน ยกเว้นด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษาที่มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารการศึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งซารี มณีศรี (2521: 40) กล่าวว่า ในรูปของการบริหารเรามองถึงการใช้อำนาจตัดสินใจ (Decision-Making) ดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จ มุ่งถึงทรัพยากร (เด็ก) ที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา การนิเทศการศึกษาก็มุ่งหมายที่จะสนับสนุนระบบบริหารการศึกษา ในข้อที่ต้องการให้การเรียนการสอนยังประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสำคัญ

และวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2525: 19) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางการนิเทศและการบริหาร การศึกษา มีคุณลักษณะและพฤติกรรมใกล้เคียงกัน โดยทางฝ่ายบริหารการศึกษาจะมุ่งบริหารอย่าง กว้าง ๆ และโดยทั่วไปของโรงเรียน ส่วนทางฝ่ายการนิเทศการศึกษาจะมุ่ง เฉพาะด้านการสอน และด้านการพัฒนาครูโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ จากความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดนี้เอง ในทางปฏิบัติ การกิจทางการนิเทศการศึกษาจึง เป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องจัดกระทำขึ้นภายในโรงเรียน

โดยเฉพาะในปัจจุบัน ฉวีวรรณ กิจติกร (2528: 1) กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติถือว่า ระบบการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผล เป็นมาตรการที่สำคัญ ในการเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นระบบตั้งแต่ระดับจังหวัดลงไปถึงระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน และครูประจำชั้น ผู้บริหารการศึกษาต้องนำระบบนี้ไปถ่ายทอดให้ ประสานสัมพันธ์กันจนถึงระดับโรงเรียน นอกจากนี้ ฉวีวรรณ กิจติกร (2528: 4) กล่าว ต่อไปว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารโรงเรียน ประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจกับครู และกำหนดการ เยี่ยมชั้นเรียนทั้งโรงเรียนในรอบสัปดาห์ โดยทำเป็นกำหนดรายเดือน และมีการประชุมติดตามและประเมินผล จากความสำคัญของการ นิเทศการศึกษาซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียน จึงต้องพยายามศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในรูปของการประชุม และการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือการศึกษา จากเอกสาร เป็นต้น จากรายงานการวิจัยของ เกษร มงคล (2528: 395) พบว่า คะแนน เฉลี่ย ความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรในคณะผู้บริหาร ผู้ช่วยและหัวหน้าหมวดวิชา สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของคณะครู อาจารย์ สืบเนื่องมาจากบุคลากรในคณะผู้บริหารมีโอกาสได้รับความรู้ โดยตรงมากกว่าคณะครู อาจารย์ และจากรายงานการวิจัยของ แผลก พัชรดำรงกุล และ คณะ (2524: 153) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับความ ต้องการของครูที่สอนชั้นประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง พบว่า ครู ต้องการให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ นำข่าวสาร ข้อมูล และความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทางวิชาการมาแล้วเสมอ ๆ จากภารกิจที่ผู้ บริหารจะต้องปฏิบัติการศึกษาควบคู่ไปกับการบริหารงานด้านอื่น ๆ รวมถึงโอกาสที่จะ ได้รับการศึกษาความ เข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากกว่าครู ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายดังกล่าวนั้น มาแล้วนั้น อาจเป็นผลทำให้การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษามากกว่าครู ทั้งในด้านแนวคิด เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา และแนวปฏิบัติและวิธีการ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

สำหรับทางด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษานั้น ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ย่อมมีพื้นความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี จึงมีส่วนทำให้ทั้งผู้บริหารและครู มีความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจของผู้บริหารและครู ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจมากกว่าผู้บริหารและครูเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศชายกับเพศหญิงมีความเข้าใจแตกต่างกันในด้านต่อไปนี้ คือ ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษามีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจมากกว่าผู้บริหารและครูเพศหญิง ส่วนด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ อีรวรรณ นิช่างทอง (2529: จ) ซึ่งศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษานักศึกษานิเทศก์อำเภอ พบว่า นักศึกษานิเทศก์ชายมีความเข้าใจเทคนิควิธีการนิเทศสูงกว่านักศึกษานิเทศก์หญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยครั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารและครูเป็นเพศชายร้อยละ 55.6 ในจำนวนนี้เป็นผู้บริหารมากที่สุดถึงร้อยละ 86.1 ส่วนผู้บริหารและครูที่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 44.4 ในจำนวนนี้เป็นครูถึงร้อยละ 70.1 และผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงอาจเป็นไปได้ว่าเพศชายซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหาร มีความเข้าใจมากกว่าเพศหญิงซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูปฏิบัติการสอน เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร ดังรายงานวิจัยของ เกษร มงคล (2529: 398) ซึ่งศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

พบว่า คณะกรรมการการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยบริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้าฝ่ายงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารซึ่งมีส่วนใหญ่เป็นเพศชายจึงมีโอกาสที่จะได้ศึกษาความ เข้าใจและมีประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากกว่าครูซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นอกจากนี้ลักษณะการปฏิบัติงาน ของเพศชายกับ เพศหญิงมีผลทำให้ความ เข้าใจแตกต่างกัน ดังที่ธีรวรรณ นิช่างทอง (2529: 189) กล่าวว่า ลักษณะความประณีตระนอมของหญิงส่งผลให้ความ เข้าใจเทคนิค วิธีการนิเทศของชายสูงกว่าหญิงได้ และโดยทั่ว ๆ ไป เพศหญิงจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับหลักการ ระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากกว่าชาย เมื่อความวิตกกังวลอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ความ เข้าใจ เกี่ยวกับ เทคนิควิธีการนิเทศจึงมีขอบ เขตจำกัดในวงแคบมากกว่าชาย จากสภาพตำแหน่งหน้าที่ โอกาสและประสบการณ์ต่อการศึกษาความ เข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ตลอดจนธรรมชาติ ของการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จึงอาจส่งผลให้เพศชายมีความ เข้าใจมากกว่าเพศหญิง

4. ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามอายุ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มอายุมีความ เข้าใจ เกี่ยวกับการ นิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่ม อายุ มีความ เข้าใจไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะพิจารณาโดยส่วนรวมหรือเป็นรายด้าน ผลการวิจัย สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของเรวดี บัญจะโรทัย (2529: 217) ซึ่งพบว่า ผู้บริหารและ ครูในโรงเรียนเทศบาล จำแนกตามอายุ มีความ เข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศศึกษาไม่แตกต่างกัน และจากรายงานผลการวิจัยของ ธีรวรรณ นิช่างทอง (2528: 153-154) พบว่า ศึกษาพิเศษที่ จำแนกตามอายุมีความ เข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจ เนื่องจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ มีวุฒิการศึกษาในระดับ เดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารและครูมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าถึงร้อยละ 81.9 ของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานสูงถึง 21 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ย จากความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถในการทำงานซึ่งอยู่ในระดับทัด เทียมกันนี้ จึงอาจมีผลทำให้อายุไม่เป็นตัวแปร สำคัญที่จะทำให้มีความ เข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกัน

๕. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามอายุราชการ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มอายุราชการมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า โดยส่วนรวมทุกกลุ่มอายุราชการมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ และด้านบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างพบความแตกต่างเพียง 1 คู่ คือ กลุ่มอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี มีความเข้าใจมากกว่า กลุ่มอายุราชการ 11-15 ปี จากผลการวิจัยครั้งนี้โดยส่วนรวมสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของ เรวดี บัญจะโรทัย (2529: 217) ซึ่งพบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเทศบาล จำแนกตามอายุราชการ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน และรายงานการวิจัยของ อีรวรรณ นิช่างทอง (2529: 155-156) พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอทุกกลุ่มอายุราชการมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างกันเฉพาะด้านทักษะการนิเทศเท่านั้น จะพิจารณาเห็นว่า ผู้บริหารและครู จำแนกตามอายุราชการ โดยส่วนรวมจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจหนึ่งที่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยตรงในฐานะผู้นิเทศ หรือผู้รับการนิเทศ และในทางปฏิบัติที่บุคลากรในโรงเรียน คือ ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่จะมีการประชุมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนร่วมกันเสมอ เช่น การประชุมประจำเดือน หรือการประชุมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยเฉพาะ เป็นต้น ดังนั้นในการดำเนินการนิเทศ ผู้บริหารและครูจึงมีโอกาสดำเนินการทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั้งในเชิงของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ การปรึกษาหารือ และการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน จึงอาจส่งผลให้แนวคิดทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของบุคลากรภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

6. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มวุฒิการศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ผู้บริหารและครูทุกกลุ่มวุฒิการศึกษามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะพิจารณาโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากรายงานวิจัยของรติพร สุภีรัตน์ (2528: 178) ซึ่งศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี และจากรายงานวิจัยของ เรวดี บัญจะโรทัย (2528: 218) ซึ่งศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเทศบาล พบว่า ผู้บริหารและครูวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามากกว่าผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างไรก็ตามดังได้กล่าวแล้วว่า ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาได้แพร่หลายในโรงเรียนประถมศึกษามากขึ้นทั้งโดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโดยการกำหนดเป็นนโยบายสำหรับปฏิบัติในระดับโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ผู้บริหารและครูภายในโรงเรียนแม้จะมีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน เมื่อได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทัดเทียมกัน ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจในระดับเดียวกันได้ จากผลการศึกษาค้นคว้าของนิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 สาขา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งศึกษาปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี (นิสิตบัณฑิตศึกษาปีที่ 2 สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, 2527: 69-74) พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจทางการนิเทศการศึกษา แต่ภายหลังการฝึกปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษาของคณะนิสิต พบว่า ผลการปฏิบัติของครูดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การได้รับการเผยแพร่ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ กัน สามารถทำให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม และจากรายงานวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2521: 172) พบว่า วุฒิการศึกษาของครูใหญ่ไม่มีความสำคัญมาก เท่ากับประสบการณ์ของครูใหญ่เอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารและครูที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในลักษณะเดียวกัน อาจมีผลทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันได้

7. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในทุกขนาดโรงเรียน มีความเข้าใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า มีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน แต่จากรายงานการวิจัยของ รติพร สุภีรัตน์ (2528 : 176-177) ซึ่งศึกษาความเข้าใจและเจตคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้บริหารและครูซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และกลาง เล็กกับเล็กมาก มีความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ รายงานการวิจัยของ อุทัย สร้อยสุข (2518 : 222) ซึ่งศึกษาหน้าที่ด้านการนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยส่วนรวม มีความเข้าใจหน้าที่นิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน และจากรายงานการวิจัยของ ประสงค์ สังขะไชย (2526 : 141) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จากข้อค้นพบเกี่ยวกับขนาดโรงเรียนไม่เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องจากปัจจุบันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการนิเทศขึ้นภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องปฏิบัติภารกิจการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของกรม ข่าวนสาร ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5 มีความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนสูง โดยจัดอบรมพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่เสมอ ๆ ทั้งนี้โดยเชิญวิทยากรจากสถาบันอุดมศึกษา เช่น คณาจารย์จากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น จากความสนใจนี้เองทำให้บุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะผู้บริหารและครูซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในทุกขนาดโรงเรียนมีโอกาสได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทัดเทียมกัน จึงมีผลให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากขึ้นกว่าเดิมในอดีต จึงคาดได้ว่า การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาน่าจะดำเนินไปด้วยดี อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะคำนึงถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมให้การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จสูงสุดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในทุกด้านแก่โรงเรียนอย่างจริงจัง ตลอดจนการติดตาม และประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงต่อไป สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ แม้ว่าบุคลากรในระดับโรงเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจดี หากขาดขวัญ กำลังใจ และการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในทุกระดับ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะไม่พัฒนาก้าวหน้าไปตามที่คาดหวังอย่างแน่นอน

2. แม้ว่าผู้บริหารและครูจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมาก แต่ผู้บริหารกับครูยังคงมีความเข้าใจที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านแนวคิด บุคลากร และแนวปฏิบัติ จึงเป็นจุดที่สำคัญที่ควรเร่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้ตรงกันระหว่างผู้บริหารกับครู ทั้งนี้เพื่อการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน จะได้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จด้วยดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในระดับมากทุกด้าน ควรที่จะมีการวิจัยถึงประสิทธิภาพของการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เขตการศึกษา 5 ต่อไป

2. ควรมีการวิจัยถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่จะมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา